

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadévatásban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 .
 Holban hához kérvén:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a helyi és
 hazai utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadévatás:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaküldi
 vagy megőrzi a nem vállalkozók.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadévatásban intenzív.

Magyarország és a világ.

NAGYVÁRAD, aug. 5.

X. PIUS.

Káptalani helynök ur magas röptű körlevelet intéz a pápaválasztás alkalmából az egyházmegye papságához, melyből a közönséget érdeklő részt következőkben adjuk:

Szomorúságunk öröme változott. Tegnap estefelé vettem a várva várt értesítést az örök városból, hogy a jó Isten már meghallgatta buzgó könyörgésünket. Sietett segítségünkre. Adott már az ő végtelen jósága a római szentegyháznak pápát, kiről bizva reméljük, hogy felőlünk való épületes gondosságával Isten előtt mindenkor kedves, népe előtt pedig üdvös kormányzásáért Isten szent neve dicsőségére állandóan tisztelt legyen a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Tegnap délelőtt, a f. hó 30-án este a Vaticanba berendezett Conclavé-ba új pápaválasztás végett bevonult bibornoki szent testület a jó Isten segítségével tudtul adatta, ősi szokás szerint a Vatican erkélyéről az új szent atyát váró hivek ezreinek legidősb diaconus-bibornok társa által: «Annuncio vobis gaudium magnum, papam habemus Eminentissimum ac Reverendissimum dominum *Josephum Cardinalem Sarto*, qui sibi imposuit nomen: *Pius X.*» Nagy örömet hirdettek nektek. Van pápánk főmagasságu s főtisztelendő Sarto József bibornokban, ki X. Pius nevet választott magának.

Amint az első pápának Simonról Péterre változott neve, midőn őt Jézus Krisztus az ő egyházának látható fejévé,

alapkövété rendelte, maga az édes Üdvözítő eszközölvén a jelentőségteles névváltoztatást is, hogy így is jelezve legyen, hogy mi a pápa: az egyházban ősrégi szokás, hogy minden pápa változtatott névvel lépjen Szt. Péter apostol fejedelmének hit- és erkölcsi dolgokban csalhatatlan cathedrájába.

Új szentséges atyánk, ki második elődjének, az összes pápák között leghosszabb s nagy megpróbáltatásai daczára dicső uralkodásu IX. Piusnak nevet vette fel, 68 éves korában, éppen mint közvetlen elődje a nagy XIII. Leo, lett tegnap Krisztus Jézus földi helytartója.

Született a velencei patriarchatushoz tartozó Treviso egyházmegye Riese nevű városában 1835. évi június 2-án. 49 éves korában 1884. évi november 10-én a milánói érsektartományhoz tartozó mantuai püspökké praconisáltatott. Ezen megyés püspöki székből emelte b. e. XIII. Leo, Augustini Domonkos bibornok, velencei érsek patriarcha elhunytá után, 1893. június 15-én a velencei patriarchiai méltóságra s 3 nappal előbb b. e. Schlauch Lőrincz bibornok-püspökünkkel együtt a római szentegyház áldozár bibornokává is kinevezvén őt és S. Bernát alle Terme bibornoki czimegyházat adományozván neki.

Érsek-patriarchává történt kinevezésébe az olasz kormány is belenyugodott, habár már a kegyuri jogot érvényesíteni kívánó határozata is volt.

Az appenini félsziget felső partjáról, Adria gyöngyéből, S. Márk evangelistának, Szent Péter apostolfejedelm tanítványának és irótolmácsának, kit fiának nevez

(I. Sz. Péter V. 13.), világhírű remek bazilikájából hívta meg Isten a római szent egyház bibornokai által a Sz. Péter sirja fölé épített legfőbb tanítói és pásztori székre Sz. Péter hajójának új kormányosát, kinek czimerpajzsában a tengerbe vetett horgony a fölötté ragyogó csillaggal mintha csak azzal akarna biztatni, hogy szép reménységgel tekintsünk új pápánk kormányzata felé: méltó lesz nagy elődeéhez!

Annyi bizonyos, hogy azok közül, a miket már is ismerünk szentséges Atyánk X. Pius pápáról, nagyon jól esik tudnunk, hogy ő ismer, becsül s szeret bennünket, magyarokat és nagy tisztelője első vértanunk, Sz. Gellért csanádi püspöknek, Velence nagy szülöttjének, kinek vértanúsággal megpecsételt apostoli működése oly sokat tett édes magyar hazánknak megtérítésére.

Kimutatta ezt meghatóan, midőn 1900-ban, a szent évben s egyszersmind a magyarok megtérésének s a keresztény magyar királyság megalapításának kilenczszázados jubileuma alkalmából, Desseffy Sándor csanádi megyés püspök ur ő nagyméltósága fényes zarándoklatot vezetett Szent Gellért vértanu püspök elődjé szülővárosába és sz. ereklyéjéhez; amely örök emlékeztető vallásos és hazafias zarándoklathoz nemcsak készséges beleegyezését adta, mint illetékes főpásztor az akkor velencei bibornok patriarcha, hanem azt intézkedéseivel s a velencei ünnepeken személyes jelenlétével nagy-szerűen előmozdította, Magyarország és Velence közös ünnepévé avatta.

Megjelent úgy a muranói sz. Donát

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Fogoly pápák.

Irta: Dr. Horváth Győző.

A Porta Pia-nál állunk. Közömbösen tudnánk elmenni alatta, mint a város falainak egyéb kapui alatt, ha nem tapadna hozzá oly véres emlék.

Ki veheti rossz néven, ha itt nem a mesék országába száll vissza emlékeztünk, hogy nem az jut eszünkbe, hogy Róma megalapítója, Romulus, hogyan ragasztotta össze a város első falait fivérének, Remusnak a vérével; hanem a közelmúltira gondolunk, mikor a szabadkőművesség által lenyűgözött külföldi gyáva bábmészködése között apagyilkos kezek ütöttek rést itt a falon, hogy a kereszténység atyját letaszítsák világi trónjáról.

Ennél a kapunál volt a döntő csata 1870. szept. 20-án.

A pápai hadsereg vitézül harczolt rozoga ágyúival: de pár óra múlva az olasz király tulnyomó hadereje rést ütött a falon s IX. Pius kitzette a gyászos — fehér lobogót.

Cadorna királyi fővezér diadalmasan vonult be a városba másnap s a Ghetto lakossága nem mulasztotta el, hogy Krisztus helytartójának leveréseért gratuláljon neki.

Es ezzel vége lett a pápa világi uralmának. Fejedelemségének vesztével pedig oda lett személyi szabadsága is.

Minden liberális áramlat közepette is sokkal nagyobb ugyan az a kétszázmillió katolikus tömeg, mintsem hogy a forradalmár hódítók vaslánczot mertek volna verni a pápára; sőt inkább mézes-mázos garanziatörvényekkel iparkodtak a katolikus világ szemébe port hinteni.

De az elrabolt királyság helyébe a pápa kegyes javadalmazásokat az ellenféltől el nem fogadhat. A neki felajánlott évi másfél millió forintnyi járadékot természetesen vissza-

utasítja, s inkább gyermekeinek alamizsnájából, a Péterfillérekéből él, — él nemcsak az ő csekély igényű személye, de méltóságával járó udvartartása, s fedezi a diplomáciai összeköttetéseknek, az egész világot átölelő kormányzásnak, s jórészt a missiók fenntartásának, a vadak civilizációjának itt felsorolhatlan óriás költségeit.

A garanziatörvény ugyan a pápa személyét szent és sérthetetlennek mondja — a papíron; de ki az, aki nem volna kénytelen igazat adni IX. Pius pápának azért, hogy fogolynak nevezte magát? Ki az, aki joggal mondhatná dacznak vagy tüntetésnek, hogy a pápa Róma elrablása óta a Vatikánból ki nem teszi a lábát?

Vagy nem emlékszünk-e, hogy mikor IX. Pius tetemeit csendben éjjel átszállították mostani nyugóhelyére, hát kövek hullottak az uton a koporsójára s a Tiberbe akarták dobni a hidról? S ha a magyar ifjuság 1890-iki zarándoklata alkalmával egy kalocsai kispá-

Monna Vanna

valódi Himalaya kendő, mely gallérnak is használható, különös figyelmébe ajánljuk a fürdőző közönségnek.

Fenomenalis ujdonság, czélszerű, elegáns, finom és könnyű, feltűnő szép kivitelben kapható

CZILLÉR IMRE nagy áruházában, az Olaszi Fő-utcán.

Ugyanott az idényről visszamaradt női blousok, napernyők, selymek, mosókelmék meglepő olcsón lesznek kiárusítva.

templomban, hová félezer év előtt Szent Gellért ereklyéjének nagyobb része elhelyeztetett, 1900 szept. 24-én tartott felejthetetlen magyar istentiszteleten, mint a másnap a sz. György bazilikában, hol sz. Gellért szerzetes, prior és apát volt és hol 1800-ban a nagy VII. Piust pápává választották.

Ugyanitt és akkor ő előtte hajtottá meg először a magyar zászlótartó azt a szent kereszt jelével s a Nagyasszonyunk képével ékített magyar zászlót, melyet a zarándoklatrendező csanádi megyés püspök ur ott megáldott és elhelyeztetett.

És mikor a magyar zarándokok a patriarchai palotában, élükön püspökükkel hódoló tiszteletüket bemutatták a magyar püspököt szives vendégszeretettel látó bibornok patriarchának, ki immár szentséges atyánk: ez oly beszédet intézett a magyar zarándokokhoz, hogy most kiválóan érdemesnek tartom azt az emlékezetben magyarul felújítani:

Kedvesen fogadja, de épp oly meleg szívvél viszonzza a köszönetet testvéreinek, a kegyelmes püspöknek, a csanádi káptalannak, az egyházmegye papságának és hiveinek, kik Magyarországból szt. Gellért hamvaihoz járultak s Velenceze hiveiben az ő jeles szülöttjük, szt. Gellért püspök iránt érzett tiszteletüket újra lánggra gyújtották. Köszönetet mond, a maga papsága és hivei nevében. Nem fogják sohasem elfelejteni azt a szolgálatot, melyet e zarándoklat példájával, fényességével és lelkesedésével a hitélet emelésének tett. Régi meleg barátság fűzte össze eddig is Velenczét Magyarországgal, de meg van győződve, hogy a csanádegyházmegyei zarándoklat még szorosabbra fogja fűzni Magyarországot és Velenceze baráti kötelékét és szt. Gellért ereklyéinek tisztelete ezentúl még sürűbben e tengeri városba fogja vonzani a magyarokat, akikre a Mindenható áldását kéri.

Nagyvárad, 1903. évi aug. hó 5.

Vinkler József,

vál. püspök, káptalani helynök,
nagyprépost.

Az új pápa.

Az egész világon a legnagyobb meglepetés számba megy a választás eredménye, mert del Sarto József (immár X. Pius) nem tartozott a híresztelt pápabilék közé. Senki sem gondolta volna, hogy a velencei biboros pátriárkára esik a választás, aki sem diplomáciával, sem politikával nem foglalkozott; aki a saját személyét sohasem tolta előtérbe; aki nem avatkozott soha a világi dolgokba; aki nem akarta a világ kerekét irányítani és az egyházi dolgok politikai oldalához sem szólt hozzá. Eppen a velencei biboros pátriárka volt XIII. Leo pápának a jelöltje. A biboros főpap, mikor legutóbb látogatást tett a Vatikánban, mély alázattal hajolt meg a pápa előtt és szólt arról a bálványozásról, amelylyel a velenceiek viseltetnek a pápa iránt és hogy ott mindenki imádkozik a pápa életéért. XIII. Leo megindultan hallgatta, azután így szólt:

— Ugy érezzük, hogy az Ur hamar el fogja szőlítani e földről a szolgáját. A velenceiek is sejtetik ezt, azért imádkoznak az én életémért. Különben . . . lehet, hogy éppen ön lesz az utódom.

A velencei biboros nagy meglepetéssel fogadta a pápának ezt a jóslatát.

— Az én erőm csekély volna ehhez — felelte szerényen a biboros.

— Tudjuk, hogy ön nagy szolgálatot tehet az egyháznak — folytatta a pápa — mert önben, fiam, olyan tulajdonságok vannak, amelyek igen becsesek az egyháznak.

S még azután is, hogy a velencei főpap eltávozott, a pápa többször mondta a környezetének, hogy az ő sejtelve szerint del Sarto lesz az utóda a pápai trónuson. XIII. Leo jóslata bevált. Del Sarto nem tér többé vissza a velencei pátriárkai székhelyre, hanem X. Pius néven ott marad Rómában, mint a katolikus egyháznak feje. Egyébiránt nekünk magyaroknak mindenképen okunk van örvendeni ennek a választásnak, mert az új pápa határozottan magyarbarát.

Gróf Szápáry Pál fölmentése.

A hivatalos közlöny tegnapi száma közli a szomorú hírré vergődött gróf Szápáry László fiúmei kormányzónak viselt állásától való fölmentésére vonatkozó királyi kéziratot, mely a következő:

Magyar miniszterelnököm előterjesztésére gróf Szápáry László fiúmei és magyar-horvát tengerparti kormányzót ezen állásától, saját kérelmére ezennel felmentem.

Kelt Ischlben, 1903. évi augusztus hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

A parlamenti bizottság ülése.

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, aug. 5.

Ma délután 3 órakor folytatta a parlamenti bizottság tárgyalásait Rohonyi Gyula elnöklésével.

A bizottság ma délutáni tárgyalásán Rudnay főkapitány előadta, hogy semmiféle előzetes tudomása nem volt a dologról. Aznap értesült a Kaszinóban. Ebéd közben hivatta a miniszterelnök, s arra kérte, keresse föl Szápáry László grófot s hozza a Kaszinóba. Délután el is jöttek Szápáryval a Kaszinóba s a miniszterelnökkel egyik földszinti helyiségben találkoztak, ahol Szápáry végtelen megtörve elmondta a történeteket s beadta lemondását. Elmondja Rudnay, hogy ő végtelenül szánta Szápáryt s hazafelé menve vigasztalta, de Szápáry teljesen össze volt törve.

Rudnay vallomása után Polonyi Géza kérde tőle:

— Mit gondol a főkapitány ur: diffamáló-e, ha képviselőket veszteget valaki.

Rudnay: Igen, föltétlenül!

Polonyi: S hogy van az, hogy ön mégis szolgálatot tesz Dienesnek és szabadon hagyja szökni.

Rudnay: En végtelen sajnálatosnak láttam az esetet s nem tartottam törvényesnek az üldözését.

pot mertek bántalmazni Viktor Emmanuel hivat: mi várna még Szentatyánkra, ha Róma utcáin mutatkozni merne?

Ha a sz. Péter-templomot megkerüljük s a vatikáni muzeum felé tartunk; jobbra a palota egyik kapujában pápai őrséget látunk, balra pedig alig 30—40 lépésnyire a vatikáni kert határán olasz királyi őrséget lépdel. Róma a Vatikánon kívül ellenséges terület. A pápa esküdt ellenségei szállták meg köröskörül. Hát mi akkor a Vatikán, ha nem fogság?

S ha a madárnak a fogságán mitsem változtat, hogy aranyos a kalitkája; micsoda akkor az a beszéd, hogy hisz a világ trónjáról letaszított pápának pompás a fogsága a Vatikánban, — mi ez a beszéd, ha nem velőtlen élcelődés.

Nem az egyház ellenségeinek erre a ciznikus vigasztalására hallgatunk, hanem igenis az isteni Gondviselésben bízunk; bízunk, hogy nem tart sokáig ez a fogság.

Szent Péternek, a legelső pápának a kezéről is lehullott angyali szóra a bilincs, mikor Heródes látván, hogy ez tetszik a zsidóknak börtönbe vetette őt.

Epen alkalmoszerű volt most innét a gyászos Porta Piától az esquilini dombra mennem, ahol az első fogoly pápának, szent Péternek lánczeit őrzik.

A Heródestől ráveretett kettős láncz II. Theodóz császár feleségének a birtokába került.

Az egyiket Rómába küldötte leányának Eudoxiának, III. Valentinián császár feleségének. Akkor Nagy sz. Leo volt a pápa 455-ben. Mikor egy alkalommal az Eudoxia által felmutatott lánczot a nép jelenlétében összehasonlította azzal a lánczsal, melyet Néro veretett sz. Péterre Rómában: akkor a két láncz hirtelen összefűződött egymással és úgy van máig is.

Aki az áthatlanság törvényét alkotta, annak nem volt nehéz azt a törvényt itt fölfüggesztenie, hogy e szent ereklyéket megdicőítse.

Ennek az eseménynek az emlékére s a lánczok őrizetére Eudoxia császárné templomot emeltetett s azt a templomot a pápák és az igazságot szüntegy mint mi kutatni szeretők, sőt érette szenvedni is tudó századok föntartották s a lánczsal együtt nagy tiszteletben részesítették.

Ez a templom különben egy más dologról is híres, amennyiben itt van felállítva II. Gyula pápa siremléke, a művészet egyik legnagyobb alkotásával, a Michel Angelo-féle páratlan remek Mózes-szoborral.

Nem tudom elhallgatni, hogy e templomban vagy 7—8 fiatal mesterlegényből álló csapattal találkoztunk. Egész külsejük és beszédjük komoly, józan, becsületes lelkeikre vallott. Gyalog zarándokoltak Rómába Németországból s az a pár hét, amit rászántak, bizonyosan nem lesz haszontalan idővesztegetés. Menjen, aki te-

heti, utazni; akinek pedig kedve tartja, csak hadd menjen búcsut járni.

Innét e méltóságos külsejű templomtól nem messze a mamertini börtönbe mentünk. Borzasztó egy hely a forum Rumanum közvetlen közelében. Két nem épen nagy terem van egymáson a föld alatt; nagy kövekből összerakott nyirkos falaktól körítve. Az alsóbbikba eredetileg csak azon a nyíláson lehetett bejutni, mely a felsőbbiknek a padlózatán van. Az áldozatot kötélben bocsátották le a börtönbe. Itt fojtatta meg Cicero a Catalina-féle összeesküvéket, itt küzködött Iugurtha 6 napig éhbálállal.

Mondják némelyek, hogy itt lett volna bebörtönözve sz. Péter is, mielőtt a vesztőhelyre vitték. De e mellett nem mernék kardoskodni. A börtön feletti kis templom is aligha sz. József tiszteletére volna szentelve, ha egyházi tekintély szólna e mellett az állítás mellett.

De bárhol lett legyen is sz. Péter börtöne: annyi bizonyos, hogy az csak ő rá nézve volt végtelen; az eszmét, mely reá volt bízva, vele együtt kivégezni — nem lehetett.

A pápaságot az Isten őrizi. A Szentatyát lehet nyomorgatni; de sem börtönök vasláncza, sem a diszes Vatikán fogsága el nem szakítja őt gyermekeinek szívéből.

templomban, hová félezer év előtt Szent Gellért ereklyéjének nagyobb része elhelyeztetett, 1900 szept. 24-én tartott felejthetetlen magyar istentiszteleten, mint a másnap a sz. György bazilikában, hol sz. Gellért szerzetes, prior és apát volt és hol 1800-ban a nagy VII. Piust pápává választották.

Ugyanitt és akkor ő előtte hajtotta meg először a magyar zászlótartó azt a szent kereszt jelével s a Nagyasszonyunk képével ékített magyar zászlót, melyet a zarándoklatrendező csanádi megyés püspök ur ott megáldott és elhelyeztetett.

És mikor a magyar zarándokok a patriarchai palotában, élükön püspökükkel hódoló tiszteletüket bemutatták a magyar püspököt szives vendégszeretettel látó bibornok patriarchának, ki immár szentséges atyánk: ez oly beszédet intézett a magyar zarándokokhoz, hogy most kiválóan érdemesnek tartom azt az emlékezetben magyarul felujítani:

Kedvesen fogadja, de épp oly meleg szívvvel viszonzza a köszönetet testvéreinek, a kegyelmes püspöknek, a csanádi káptalannak, az egyházmegye papságának és híveinek, kik Magyarországból szent Gellért hamvaihoz járultak s Velence híveiben az ő jeles szülöttjük, szent Gellért püspök iránt érzett tiszteletüket újra lánggra gyújtották. Köszönetet mond, a maga papsága és hívei nevében. Nem fogják sohasem elfelejteni azt a szolgálatot, melyet e zarándoklat példájával, fényességével és lelkesedésével a hitélet emelésének tett. Régi meleg barátság füzte össze eddig is Velenczét Magyarországgal, de meg van győződve, hogy a csanádegyházmegyei zarándoklat még szorosabbra fogja fűzni Magyarországot és Velence baráti kötelékét és szent Gellért ereklyéinek tisztelete ezentúl még sürűbben e tengeri városba fogja vonzani a magyarokat, akikre a Mindenható áldását kéri.

Nagyvárad, 1903. évi aug. hó 5.

Vinkler József,

vál. püspök, káptalani helynök,
nagyprépost.

Az új pápa.

Az egész világon a legnagyobb meglepetés számba megy a választás eredménye, mert del Sarto József (immár X. Pius) nem tartozott a híresztelt pápabilék közé. Senki sem gondolta volna, hogy a velencei biboros pátriárkára esik a választás, aki sem diplomáciával, sem politikával nem foglalkozott; aki a saját személyét sohasem tolta előtérbe; aki nem avatkozott soha a világi dolgokba; aki nem akarta a világ kerekét irányítani és az egyházi dolgok politikai oldalához sem szólt hozzá. Eppen a velencei biboros pátriárka volt XIII. Leo pápának a jelöltje. A biboros főpap, mikor legutóbb látogatást tett a Vatikánban, mély alázattal hajolt meg a pápa előtt és szólt arról a bálványozásról, amelylyel a velenceiek viseltetnek a pápa iránt és hogy ott mindenki imádkozik a pápa életéért. XIII. Leo megindultan hallgatta, azután így szólt:

— Ugy éreztük, hogy az Ur hamar el fogja szólni a földről a szolgáját. A velenceiek is sejtetik ezt, azért imádkoznak az én életemért. Különb... lehet, hogy éppen ön lesz az utódom.

A velencei biboros nagy meglepetéssel fogadta a pápának ezt a jóslatát.

— Az én erőm csekély volna ehhez — felelte szerényen a biboros.

— Tudjuk, hogy ön nagy szolgálatot tehet az egyháznak — folytatta a pápa — mert önben, fiam, olyan tulajdonságok vannak, amelyek igen becsesek az egyháznak.

S még azután is, hogy a velencei főpap eltávozott, a pápa többször mondta a környezetének, hogy az ő sejtelve szerint del Sarto lesz az utóda a pápai trónuson. XIII. Leo jóslata bevált. Del Sarto nem tér többé vissza a velencei patriárkai székre, hanem X. Pius néven ott marad Rómában, mint a katolikus egyháznak feje. Egyébiránt nekünk magyaroknak mindenképen okunk van örvendeni ennek a választásnak, mert az új pápa határozottan magyarbarát.

Gróf Szápáry Pál fölmentése.

A hivatalos közlöny tegnapi száma közli a szomorú hírré vergődött gróf Szápáry László fiamei kormányzónak viseit állásától való fölmentésére vonatkozó királyi kéziratot, mely a következő:

Magyar miniszterelnököm előterjesztésére gróf Szápáry László fiamei és magyar-horvát tengerparti kormányzót ezen állásától, saját kérelmére ezennel felmentem.

Kelt Ischlben, 1903. évi augusztus hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

A parlamenti bizottság ülése.

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, aug. 5.

Ma délután 3 órakor folytatta a parlamenti bizottság tárgyalásait Rohonyi Gyula elnöklésével.

A bizottság ma délutáni tárgyalásán Rudnay főkapitány előadta, hogy semmiféle előzetes tudomása nem volt a dologról. Aznap értesült a Kaszinóban. Ebéd közben hívatta a miniszterelnök, s arra kérte, keresse föl Szápáry László grófot s hozza a Kaszinóba. Délután el is jöttek Szápáryval a Kaszinóba s a miniszterelnökkel egyik földszinti helyiségben találkoztak, a hol Szápáry végtelen megtörve elmondta a történeteket s beadta lemondását. Elmondja Rudnay, hogy ő végtelenül szánta Szápáryt s hazafelé menve vigasztalta, de Szápáry teljesen össze volt törve.

Rudnay vallomása után Polonyi Géza kérde tőle:

— Mit gondol a főkapitány ur: diffamáló-e, ha képviselőket veszteget valaki.

Rudnay: Igen, föltétlenül!

Polonyi: S hogy van az, hogy ön mégis szolgálatot tesz Dienesnek és szabadon hagyja szökni.

Rudnay: En végtelen sajnálatosnak láttam az esetet s nem tartottam törvényesnek az üldözését.

pot mertek bántalmazni Viktor Emmanuel hívei: mi várna még Szentatyánkra, ha Róma utcáin mutatkoznai merne?

Ha a sz. Péter-templomot megkerüljük s a vatikáni muzeum felé tartunk; jobbra a palota egyik kapujában pápai őrséget látunk, balra pedig alig 30—40 lépésnyire a vatikáni kert határán olasz királyi őrzőjárat lépdel. Róma a Vatikánon kívül ellenséges terület. A pápa esküdt ellenségei szállták meg köröskörül. Hát mi akkor a Vatikán, ha nem fogság?

S ha a madárnak a fogságán mitsem változtat, hogy aranyos a kalitkája; micsoda akkor az a beszéd, hogy hisz a világ trónjáról letaszított pápának pompás a fogsága a Vatikánban, — mi ez a beszéd, ha nem velőtlen élczeledés.

Nem az egyház ellenségeinek erre a ciznikus vigasztalására hallgatunk, hanem igenis az isteni Gondviselésben bízunk; bízunk, hogy nem tart sokáig ez a fogság.

Szent Péternek, a legelső pápának a kezéről is lehullott angyali szóra a bilincs, mikor Heródes látván, hogy ez tetszik a zsidóknak börtönbe vetette őt.

Eppen alkalmoszerű volt most innét a gyászos Porta Piától az esquilini dombra mennem, ahol az első fogoly pápának, szent Péternek lánczeit őrzik.

A Heródestől ráveretett kettős láncz II. Theodóz császár feleségének a birtokába került.

Az egyiket Rómába küldötte leányának Eudoxiának, III. Valentinián császár feleségének. Akkor Nagy sz. Leo volt a pápa 455-ben. Mikor egy alkalommal az Eudoxia által felmutatott lánczot a nép jelenlétében összehasonlította azzal a lánczsal, melyet Néro veretett sz. Péterre Rómában: akkor a két láncz hirtelen összefűződött egymással és úgy van máig is.

Aki az áthatlanság törvényét alkotta, annak nem volt nehéz azt a törvényt itt föltűggesztenie, hogy e szent ereklyét megdicsőítse.

Ennek az eseménynek az emlékére s a lánczok őrizetére Eudoxia császárné templomot emeltetett s azt a templomot a pápák és az igazságot szintugy mint mi kutatni szeretők, sőt érette szenvedni is tudó századok föntartották s a lánczsal együtt nagy tiszteletben részesítették.

Ez a templom különben egy más dologról is híres, amennyiben itt van felállítva II. Gyula pápa sirméleke, a művészet egyik legnagyobb alkotásával, a Michel Angelo-féle páratlan remek Mózes-szoborral.

Nem tudom elhallgatni, hogy e templomban vagy 7—8 fiatal mesterlegényből álló csapattal találkoztunk. Egész külsejük és beszédjük komoly, józan, becsületes lelkületre vallott. Gyalog zarándokoltak Rómába Németországból s az a pár hét, amit rászántak, bizonyosan nem lesz haszontalan idővesztegetés. Menjen, aki te-

heti, utazni; akinek pedig kedve tartja, csak hadd menjen búcsut járni.

Innét e méltóságteljes külsejű templomtól nem messze a mamertini börtönbe mentünk. Borzasztó egy hely a forum Rumanum közelében. Két nem épen nagy terem van egymáson a föld alatt; nagy kövekből összerakott nyirkos falaktól körítve. Az alsóbbikba eredetileg csak azon a nyíláson lehetett bejutni, mely a felsőbbiknek a padlózatán van. Az áldozatot kötélen bocsátották le a börtönbe. Itt fojtatta meg Cicero a Catalina-féle összeesküvést, itt küzködött Iugurtha 6 napig éhbálállal.

Mondják némelyek, hogy itt lett volna bebörtönözve sz. Péter is, mielőtt a vesztőhelyre vitték. De e mellett nem mernék kardoskodni. A börtön feletti kis templom is aligha sz. József tiszteletére volna szentelve, ha egyházi tekinély szólna e mellett az állítás mellett.

De bárhol lett legyen is sz. Péter börtöne: annyi bizonyos, hogy az csak ő rá nézve volt végtetes; az eszmét, mely reá volt bízva, vele együtt kivégezni — nem lehetett.

A pápaságot az Isten őrizi. A Szentatyát lehet nyomorgatni; de sem börtönök vasláncza, sem a diszes Vatikán fogsága el nem szakítja őt gyermekeinek szívéből.

Polonyi: ez polgárnak lehet a véleménye, de az államrendőrség fejének nem lehet így gondolkozni. Miért nem intézkedett idejekorán *Dienes* elfogatására.

Rudnay: A lehető intézkedéseket megtették.

Szünet után *Seress* László előadja, hogy *Dienes* berlini tartózkodása alatt beszélt telefonon *Dienessel*. *Dienes* kezdezősködött, hogy mi ujság itthon. *Seress* elmondta, hogy *Szápáry* leleplezte magát s az egész ügy köztudomású.

Hegy Jenőt hallgatták ki ezután, a ki elmondta hogy nem ismerte azelőtt *Dienst*, csupán *Szápáry* megbízásából kísérte el Berlinbe, a hol *Dienes* követelte a kikötött összeget, de ő csak felét adta ot neki, mert tudta, hogy *Dienes* családja itthon nyomorog. Tehát az összeg felét visszahozta s átadta *Szápáry*-nak, hogy juttassa *Dienes* családjához.

Hegy vallomása után az ülést berekesztették.

Az új pápa életrajza.

Az új pápa: *del Sarto* József a híres festő, *Andrea del Sarto* családjából származik.

A család később, mint annyi más történelmi név viselője elszegényedett s a *del Sarto*knak annyira jutottak, hogy szegény földművesekké lettek Rieében.

Del Sarto József 1835 június 3-án született, tehát éppen hatvanöt esztendő, s ugyanabban a korban jut a pápai trónra, mint XIII. Leo. Tizenöt éves korában kispap lett Trevisóban, huszonkét éves korában papnak szentelik, miután tanulmányait Trevisóban és Padovában, az akkor még osztrák városokban, a kétféjű sas jogára alatt fényes eredménnyel befejezte, a nélkül, hogy valaha szükségesnek látta volna azokat Rómában tökéletesíteni. S akkor végigmegy az egyházi hivatalok egész lajtorjáján. Káplán az ősi *Castelfranco*-ban, plébános *Tromboló*-ban és *Salsanó*-ban s csaknem negyvenéves, mikor püspöke figyelmes lesz rá s meghívja a trevisói papnevelő-intézetbe lelki igazgatónak, megteszi az egyházmegyei hivatal vezetőjének, kanonoknak; majd a püspök halála után kanonok-kollégái kinttették bizalmattal a székesédes idejére káptalani helytartónak választották meg.

Nehéz viszonyok között bajlódott a fiatal plébános. Az olasz papság általában kissé hidegen viselkedett az olasz nemzeti mozgalmakkal szemben, mert ezek erősen antiklerikális színezettel kezdődtek és folytatódtak; azért ragaszkodott tehát az a papság az osztrák uralomhoz, a mely adó dolgában nagyon kímélte az olasz államait, úgy hogy még most is sőt hájva emlegetik Felső-Olaszországban. Ebben a kétségeskedésben *del Sarto*-nak is volt része s ezért kiállították ki az olasz honfiak hazaárulónak, de tisztelték benne a kintinő lelkipásztort, aki élt-halt népe testi és lelki jóvoltáért.

Az agastyán IX. Pius nem vette észre ebbeli működését, de XIII. Leo figyelmét nem kerülte el s hirtelenében a nélkül, hogy *del Sarto* várta volna, 1884-ben kinevezte *mantovai* püspöknek.

Akár plébános, akár püspök volt *del Sarto*, rokonairól nem feledkezett meg, de sorsukon csak könnyített s nem emelte őket magasabb társadalmi rétegbe. Anyja még él, tehát megérte fiának fölmagasztalását s nem mult el

esztendő, hogy az egyházfejedelem szerény sorsu parasztasszony anyját meg ne látogatta volna Rieében. Két testvére Velenczében még most is trevisói contandina parasztruhában jár; egyik őcsce otthon szatócs, a másiknak osztériája van.

Mantovában nem volt tovább kilencz év-nél, 1893 június 2-án lett velencei pátriárka. Az az érdekes, hogy ezen a széken ült 1827-ben egy magyar ember: *Pyrker* László, aki magyar léte nagy közepes német hőskölte-ményeket irt s később a viszonylag szegényesen dotált velencei pátriárkaságot a fényes jövedelmtű egri érsekséggel cserélte föl.

Ezután évről-évre tapasztalták az olasz hazafiak, hogy a pátriárka mindinkább beljebb kerül az uralkodó család kegyeibe.

Del Sarto hirtelen emelkedése is mutatja, hogy nem közönséges férfival van dolgunk. Elég zártkörű jellemű ember, azért nagyon kevesen ismerik; de ez semmit sem von le szeretetreméltóságából, bonhomiójából, a mi annyira megy, hogy a velencei gondolatok is imádják; letérdeltek előtte, ha áldását adta rájuk s egyhangú volt közöttük a vélemény, hogy az az áldás biztosítja nekik a menyországot. Ezek a gondolatok is telivér velenceinek nézik s ilyenek szeretik; a velencei nép pedig ezerszámra kísérte gondolóját a pályaudvarhoz, mikor Rómába utazott s szerető bizalmasodással kiáltották neki oda:

— *Viva del Sarto, il papa novello! A non rividerci!* Eljen az új pápa! Ne lássuk egymást viszont! S tényleg nagy kérdés, a jövő egyik legfontosabb problémája: vajjon X. Pius pápa el fogja-e valaha hagyni a Vatikánt.

XIII. Leo és biboros kollégáinak szimpátiáját, közkedveltségét és népszerűségét *del Sarto* József főleg annak tulajdoníthatta, hogy a keresztény szocialista mozgalmaknak apostola volt. Ezeket tudvalegőleg Olaszországban jellemzőbb *keresztény demokráciának* nevezik. *Paganuzzi* gróf, ennek a demokráciának egyik oszlopa, kebelbarátja volt s bizonyára meg is marad a X. Pius pápa jó és bizalmas emberei között.

Megkoronázni most a nyár derekán nem fogják s alkalmasint őszre halasztják ezt az ünnepeket. Ezt a koronázást éve-kint meg-ünneplik, már pedig Róma augusztusban üres, diplomaták, arisztokraták, bel- és külföldi előkelőségek menekülnek belőle: idegenek nincsenek ilyenkor az örök városban; már pedig kívánatos, hogy az ilyen, évente ismétlődő ünnepeket fényes közönség és nagy tömeg nézze végig.

Del Sarto megválasztásában a katolicizmus demokráciája nagyszabásuan nyilatkozott meg. A szegény trevisói parasztfiú most a világ legelső és legrégebb trónján ül, a melyre úgy jutott, hogy hercegeket, grófkot, bárókat, őrgrófkot, milliomosokat, dúsgazdag egyházfejedelemeket győzött le a mostani pápaválasztásnál. (B. H.)

UJDONSAGOK.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetésü díjaitak mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

Személyvonat							
Nagyvárad	7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velenceze	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30
Féliczfürdő	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

Személyvonat							
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3. —	5.34	7.20	9.53
Rontó	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—
V. Velenceze	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	10.34

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* **Szmrecsányi Pál**, Várad új püspöke, magas vendégeket fogadott e hó 3-ikán a savnikvári kastélyban. Ugyanis *Frigyes* főherceg és neje ő fenségeik, leányaik: *Henriette*, *Gabriella* és *Izabella* főhercegnők, kíséretükben: *Ludwigsdorff* báróné udvarhölgygyel és gróf *Ceschi* főhadnagy-kamarással átrándultak Alsó-Tátrafüredről püspökünk látogatására Savnikvárra. A részint automobilon, részint főhercegi négyes fogaton érkező fenséges vendégeket a várkastély bejáratánál fogadta a szives házigazda, kinek kíséretében a fogadásnál jelen volt *Radnai* Farkas felsz. püspök, váradi kanonok, a püspöknek éppen ott tartózkodó vendége és dr. *Szemethy Géza* pápai kamarás, püspöki titkár. A fenséges vendégek a főúri és magyaros vendégszeretettel rendezett fényes dejeuner után még sokáig időztek fesztelen hangulatban a várkastély remek kilátást nyújtó erkélyén s a délutáni órákban visszautaztak Alsó-Tátrafüredre.

* Az állomásfőnök szabadságon. *Butyka* Lajos állomásfőnök négyheti szabadságra távozott s hivatalában *Várad* István helyettes állomásfőnök helyettesíti.

* **Arpád-ünnepély** Pusztaszerezen. Szegeden a honalkotó vezér, az első magyar fejedelem iránt való országos kegyelet ápolása céljából »Pusztaszerei Arpád-egyesület« alakult, amely Pusztaszerezen ez évi augusztus 23-án Arpád-ünnepélyt rendez, amelyre az ország hazafias közönségét meghívják. Előző estén Szegeden lesz az ünnepélyes fogadtatás s 23-án hajnalban kocsikon kivonulás Pusztaszereze. Pusztaszerezen reggel 9 órakor szent mise és szent beszéd, tartja főt. Várhelyi József szeged-felsőközponti plébános, egyleti lelkipásztor. Szent mise alatt ősrégi magyar egyházi énekeket ad elő *Zsák* Lajos tanító. Az isteni tisztelet után Arpád-ünnepély a következő sorrenddel:

1. »Hymnus.« Éneklí az egyesület alkalmi dalárdája és az ünneplő közönség *Urbán* Lajos, a szegedi első cigány zenekar kísérete mellett. 2. »Alkalmi költemény.« *Irtá* és szavalja: *Pósa* Lajos. 3. »Regős dalok.« Tárogatón előadja: *Farkas* Jenő. 4. »Ünnepi beszéd.« Tartja: *Dr. Becsey* Károly. 5. »Magyarok, testvérek.« *Irtá*: *Abrányi* Emil. Előadja: *Pásztor* József. 6. »Beszéd.« Tartja: *Szalay* Károly. 7.

Festék-, lack- és kenczekereskedés.

Csillag Ignác

Nagyvárad, Kossuth-utca (Mezey-ház.)

Vidéki megbízások pontosan eszközöltetnek.

A közelgő időnyre van szerencsém a t. közönség b. figyelmét felhívni saját készítésű Sprit-borostyán lack festékekre, mely tükörfénye és gyors száradása által elismert legjobb, valamint más e szakba vágó cikkek legjobb és legolcsóbb beszerzési helye. 870

Ecsetek és kefék nagy raktára.

»Dőri«-féle művész- és vázlatfestékek egyedüli raktára.

»Kurucz dalok.« Tárogatón előadja: Farkas Jenő. 8. »Arpád szelleme.« Irta és előadja: Szecska György. 9. »Beszéd.« Tartja: Kovács J. István. 10. Alkalmi költemény. »Irta és előadja: Gulyás József. 11. »Hej! Rákóczy, Bercsényi.« Tárogatón előadja: Farkas Jenő. 12. »Záróbeszéd.« Tartja: Lábdy Antal. 13. »Szózat.« Éneklő az egyesület alkalmi dalárdája és az ünneplő közönség Urbán Lajos zenekara kísérete mellett. — Délben áldomás, utána néptünnepély s visszautazás Szegedre. A kocsidij Pusztaszerre és vissza 3 korona.

* **Gondoskodás a vízvezetékéről.** Kőszeghy József városi főmérnöknek kiváló gondja van Nagyvárád város vízvezetékére. Ez a legkiválóbb közegészségi és közszükségleti intézményünk jókarban tartása eminens szüksége az egész városnak. Eddig a magas tartály tisztítására nem fordítottak kellő gondot. A főmérnök pótolni óhajtja az eddigi hiányt s a tartály tisztítására megfelelő, fertőtlenített ruhákat szerzett be. Javasolta továbbá, hogy a tartály mellé egy épületet emeljenek, amelyben állandóan egy őr lakjék, aki a tartályra felügyeljen; azonkívül egy fürdőhelyiség lenne az épületben, amelyben a tartály tisztítása előtt a takarító személyzet megfürödnék. Az építkezés 4000 koronára van előirányozva. A főszámvevő szerint az építést akkor teljesítsék, ha a vízvezeték kibővítésére nagyobb költséget vesznek fel, mert most nagyon meg van terhelve a vízvezetési alap.

* **Athelyezés.** A nagyváradi királyi törvényszék elnöke Kiss Imre margitai királyi járásbírói hivatalát a nagyváradi városi királyi járásbíróhoz helyezte át.

* **Az állam nem fizet.** Az állam nagyon könnyen végez azokkal, akik vele szemben kötelezettségekkel vannak terhelve, de a saját kötelezettségeit a legnagyobb huzavonával teljesíti, különösen ha az pénzbeli kiadásokkal jár. Nagyvárád városát végrehajtással fenyegette meg a miniszter, ha záros határidőn belül nem fizeti meg az állami főreáliskola fenntartásához megajánlott hozzájárulást. A város azonban hiába sürgeti követelését évek óta az államnál. A Nagyvárád városa által fenntartott Szent László járványkórház költségeinek 50 százalékát ugyanis átvállalta az állam az országos betegápolási alap terhére. Ez az összeg már 10.000 koronára gyűlt fel 1901 óta, azonban a város egy fillért sem tud bevasalni az államkincstártól. A felterjesztéssel semmire sem megy a város, mert mindig valami kifogással küldi vissza a felterjesztést a miniszter.

* **Léprekerült katonaszökevény.** A minap tartott razzia alkalmával az egyik kolozsvári-utcai lebujszó elállítottak egy Varga István nevű egyént, aki midőn ítéletet mondott felette a kihágási bíró, tiltakozva jelentette ki, hogy felette polgári hatóság nem ítélkezhetik, mivel ő a kolozsvári 51-es gyalogezredből szökött meg még a tavaszon. Vargát tüstént lezárták és az illetékes ezred parancsnokságát távirati úton megkeresték, hogy nyilatkozzék Varga felől.

* **A fuvarosok ismét sztrájkolnak.** Nagyvárádon ismét sztrájk van. E hír már azonban nem is lephet meg senkit. A tavaszon volt a fuvarosok sztrájkja, s most ismét három építészeti vállalkozónál a tegnapi nap folyamán abban hagyták a fuvarosok a munkát, mert mint hírlik, a három építész Gullmann József, Sztarill Ferenc és Incze Lajos nem adták meg azt a bért, amelyet a fuvarosok a legutóbbi bérharcz leszerelések munkaadóik részéről kikötöttek, s melyet a munkaadók akkor magukra nézve kötelezőnek ismertek el. A sztrájkbizottság a város összes fuvarosaihoz felhívást bocsátott ki, melyben felhívják társaikat, hogy e három vállalkozónál munkát a

jelenlegi feltételek mellett ne vállaljanak. Akármelyik részben is legyen az igazság, meg kell már egyszer, hogy értsék egymást a munkaadók és munkások, mert bizony nem dicsőség az Nagyvárádra, hogy munkásnépe többet van a Rhédey-kertben, hol korgó gyomorral a munkásindulót fojják unos-untig, mint a becsületes munka mellett.

* **Egy őrü tragédiája.** Napok előtt megirtuk egy őrü flu szomorú sorsát, a ki nyomorék gyámolatlanságával rövid életében már is nagyon sokat szenvedett. A szerencsétlen fiút gyorsan elharapodó idegja tegnapelőtt megölte s tegnap temették el az ismerősök részvételével. Most már vége a hányatásnak, azok a kemény rögök egyformán puhák mindenkinek.

* **Közigazgatási bizottsági ülés.** Nagyvárád város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, aug. hó 6-án délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **Földműves az üstben.** Furca kalandja volt tegnap egy egytű földművesnek. Pisle János cséklyei földműves tegnap délelőtt ittas állapotban a Nagypiacz-téren üldögélt és e közben Szusza Gábor és Mezei Ilie hozzá szegődtek s 40 fillért kértek tőle pálinkára. Mikor aztán látták, hogy Pislénél több pénz is van, megfogták őt s bevitték a Kemény-féle rongyraktár udvarába, itt egy üstbe ültették és addig töltötték bele a pálinkát, míg teljesen le ittasodott. Ezután hasra fektették, kihatották tüszőjét és az abban volt 15 korona pénzt elratolták. Káros mikor kijöszandott, panaszt tett a rendőrségnél, mire Szuszt és Mezeit előállították s mindkettőt lezárták.

* **Harczias házikisasszony.** Palotai Mária napszámosnő tegnap estefelé a vele együtt élő Triffa Lőrinczcel hazatért Téglavető-utcán lévő lakására. Itt házigazdájával, Treier Istvánnal és ennek feleségével valami kicsiségben összeszóletkoztak. Majd a perlekedők között annyira kifejlődtek az ellentétek, hogy szavakkal nem voltak képesek egymást meggyőzni s ezért »súlyosabb« argumentumokhoz folyamodtak, melyeknek igénybevétele kék-zöld foltokat hagy s büntügyi eljárást von maga után. Tudniillik mindegyik kapott valami botot s meggyőzték a kezébe s alaposan összeverekedtek. Rendőr is érkezett a helyszínére s Triffát előállította. Már-már elsimult volna az affér, a mikor egyszer csak a házigazda leánya, Treier Mari Palotai Máriának rontott s úgy helybenhagyta, hogy ennek egyik bordája betört. A súlyosan sérült asszonyt a biharmegyei kórházba szállították. Az ügynek folytatása lesz a bíróságnál.

* **Edison betegsége.** A súlyos beteg Edison Alva Tamásról, aki tudvalevően a Röntgen-sugarakkal való kísérletek közben betegedett meg New-Yorkból az a hír érkezik, hogy állapota aggasztóra fordult. A világhírű föltaláló csaknem megvakult a Röntgen-sugarak hatása alatt. Az újabb távirat azt jelenti, hogy a szemidegen át az agyra terjedt a betegség. Kérja már bennül és három újat amputálni kell. Munkára egyelőre teljesen képtelen.

* **A meggyilkolt királyi pár hagyatéka.** Im már pontosan megállapították a meggyilkolt szerb királyi pár hagyatékát. Mint Belgrádból értesitene, Sándor király hagyatékánál 250.000 frank készpénz és mintegy 150.000 névértékű értékpapír maradt. Magántulajdonát alkotta ezenkívül még a palotában levő összes ingatlan ezek közt nagy értékű ezüsttárgyak, amelyek még Obrenovics Mihálytól származnak. Ezek ellenében azonban mintegy 500.000 franknyi adósság fenyegetődik. A hagyaték legérdekesebb része a Draga királynéé. A boldogtalan királynénak mindenekelőtt megtalálták a spórkasszáját, a melyet a bécsi

Union Bank kezel s ebben 120.000 frank van Obrenovics Draga névre letéve. Ezenkívül 50.000 frank aranyban a belgrádi szerb hitelbanknál van. Ezt az összeget Masin Draga néven kezelte a bank. Ugyancsak ilyen névre van az a ház is elteleknyerve, mely Sándor király ajándékozott neki annak idején. A ház ára 60.000 frank volt s ezt az összeget az akkori miniszterelnök, Mladen Gyorgyevics a rendelkezési alaphoz adta a királynak. Több apróbb pénzintézetnél összesen 27.000 frankja van még a királynénak. Draga királyné e szerint az ékszereim kívül, amelyek 150.000 frankot tesznek ki, 257.000 frankot hagyott hátra s ez a nővéreit illeti. A Lyneviczák pénztelenségéről és kétségbeesett helyzetéről elterjesztett hírek tehát alaptalanok. A két leány testvérnek atyjuk halála után háromezer frank évjáradék jutott, a férjezett Lynevicza leány pedig, aki Petrovics bankigazgatónak a felesége, gazdag asszony, mert a férjének félmillió vagyon van. Petrovicsné ugyan elválva él az urától, de a szerb törvények szerint joga van a férje vagyonának egy részéhez. Sándor király örökösönje, Natália, minden jogát az örökségre fentartotta.

* **Fogadás.** Az egyik járásbíró előtt tárgyalták az alábbi jellemző és mulatságos esetet. Két ember állt a bíró előtt: Weinberger Jakab és Milchner Izidor.

— Mi a panasz? — kérdezte a bíró.

— A panaszom az, hogy ez az ember engem pofon ütött — mondotta Milchner.

— Igaz ez Weinberger? — kérdezte tovább a bíró.

— Nem igaz, bíró ur!

— Tanuim vannak — replikázott Milchner.

— Kérem bíró ur — szólt Weinberger — én be fogom tanuk nélkül is bizonyítani, hogy nem ütöttem pofon azt az urat, de nem is üthetem. A dolog így áll: ez az ur odajön hozzám a tanuival egy kávéházban és azt mondja:

— Fogadjunk Weinberger, hogy én bebizonyítom magának, hogy maga nincs itt?

— Hogy én nem vagyok itt? Ebben a kávéházban? Hogyne volnék itt?

— Hát fogadjunk tíz forintba, hogy én ezt bebizonyítom.

— Jól van, fogadjunk.

Letették a pénzt ennek a tanu urnak a kezébe, akít az Isten akárhová tegyen. Mert ez... Es rámutatott az egyik tanura.

— Tartózkodjék minden személyeskedéstől — vágott közbe a bíró.

— Hát kérem — folytatta Weinberger — mondom, mind a ketten odaadtuk a pénzt ennek az urnak, mire Milchner így szólt hozzám:

— Weinberger, Prágában van maga?

— Micsoda beszéd ez? Hogy volnék én Prágában?

— Tehát ön nincs Prágában?

— Nem vagyok ott.

— Nohát ha nincs Prágában, akkor máshol van. Ha pedig máshol van, akkor nincs itt. Ezt akartam bebizonyítani. Erre a tanu, akinél a pénzt deponáltuk, odaadta Milchnernek a pénzt.

— Így volt kérdezte a bíró,

— Így volt, kérem — szólt Melchner — de abban a perczen engem Weinberger pofonütött.

— Igaz ez?

— Már hogy volna igaz, tekintetes bíró ur, hogy üthettem volna én pofon Weinbergert, amikor pedig ő bizonyította be, hogy nem vagyok ott? Vagy máshol voltam és akkor nem üthettem pofon, vagy ott voltam és akkor adja vissza a tíz forintomat.

A bíró a bonyodalmas kérdést nem tudta hamarosan eldönteni. De mert a tanuk mind bizonyították, hogy Weinberger csakugyan pofont kapott, Weinbergert öt forint pénzbüntetésre, vagy egy napi elzárásra ítélte. A fogadási ügyben ítéletet nem hozott.

* **Az északi sark felé.** A misztikus jég-szifonsz, az északi sark, ahol annyi hős lelkű kutató pusztult már el a legrettenetesebb halállal, szüntelen vágyódása még egyre a tudomány

katonáinak, az utazóknak. Bántja őket, hogy a modern kor fejlettsége mellett annyi minden segédeszköz is hiábavalónak bizonyult s nincs, aki elérhette az északi sarkot. Vagyha elérte, onnan nem térhetett vissza beszámolni tapasztalataival. Az amerikai Peary, aki vakmerőségének és kitartásának jeles bizonyosságát adta már, sehogysem akar belenyugodni abba, hogy a sarkot fölfedezetlenül hagyja. New-Yorkból írják, hogy Peary most nagy propagandát csinál a terveinek. A minap egy ünnepi banketten a következőket jelentette ki:

— Semmi lehetetlenség nincs abban, hogy elérhessük ezt a sokat ostromolt pontját a világnak. Jól szervezett expedícióval garanciát vállalnék el, hogy elérem, hanem pénz kell ahhoz. Hogy mennyi legyen ez a pénz, azt körülbelül meg is mondhatom: mintegy 15,000 dollár. Nem sok pénz ez és mégis igen sok. Mert nincs, aki erre az ideális célra feláldozná. Azt kérdeik önök, hogy érdemes-e ennyi pénzt áldozni? Feleletem erre: hogy igenis érdemes. A haszon ugyan nem anyagi, de annál nagyobb erkölcsi szempontból. Spanyolországnak örök érdeme, hogy Columbus fölfedezte Amerikát. Így lenne örök időkre érdeme az Egyesült-Államoknak, hogy fölfedezte az északi sarkot, amely felé minden nemzet hajósaiba törekedtek.

Egyelőre azonban még nem akad oly ideális ember, aki a 150,000 dollárért a zsebébe nyulna.

* Találtak egy bársony zacskóban egy héber imádságos könyvet és imádság, szijat; azonkívül madzagon két kulcsot. Atvehetők a rendőrség 4-ik számú szobájában.

x **Ujdonság.** Valóban nem mulaszthatjuk el a közelgő iskolai évre ugy a leánykát, mint fiuk részére szükséges fehéreneműk és színes ruhák beszerzésére *Háasz Manó* céget ajánlani, hol minden czikkből bámulatos nagy rak-tár van s a cég olcsó és szolid árai pedig **mindenki előtt elősmertek.** 241

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a *Nagyvárad Műszaki Villamos Vállalat* (Nagyvárad takarékpénztár-épület) költségetétést kér, mely a *legalaposabban és teljesen díjmentesen* állítatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét *Andriska Jenő* uri és női divatkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **A szász cseh Svájc,** ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiállítás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indítani. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hírnevét. A *Schicht-féle szappan- és gyertyagyár* nemcsak az ó-, de az újvilágban is tért hódított gyártmányainak, mert ki nem ismerné a *Schicht-szappant*? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájc ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x Szíves olvasóink figyelmét felhívjuk a *Strohmayer Pál* cég mai lapunkban közölt hirdetésére. 52i

SPORT.

Nagyvárad lóversenyek.

A folyó évi szeptember hó 19-én és 20-án Nagyváradon tartandó lóversenyek első napjának sorrendjét már közöltük.

Az alábbiakban adjuk a verseny második napjának sorrendjét s a szükséges tudnivalókat.

Második nap, vasárnap, szept. 20.

I. **Eladó sikverseny.** 1200 kor.; ebből 1000 korona a m. kir. Földművelésügyi miniszter ur díja, 200 kor. egyleti-díj. 1000 kor. az elsőnek, 200 korona a másodiknak. Távolság kb. 1800 m. Futhat minden 3 éves és idősb belföldi ló, mely 1903. évben 1800 koronát meghaladó értékű versenyt nem nyert. Teher: 3 év 70 kg., 4 év és idősb 74 kg. — A győztes 2000 koronáért árverés útján eladó; minden 200 koronáért, melylyel olcsóbban jelentetik eladónak, 1 kg. engedményben részesül. Minimális eladási ár 600 kor. Az árverési többlet fele a második lóé, fele a versenypénztáré. Beiratási díj 15 korona, további 15 korona az indulóktól.

II. **Nagy akadályverseny.** 1800 kor. egyleti díj; ebből 1500 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 5000 m. Futhat minden 4 éves és idősb belföldi és német ló, mely 3000 koronát meghaladó értékű gát-, vagy akadályversenyt nem nyert. Teher: 4 év 70 kg., 5 év 75½ kg., 6 év és idősb 77½ kg., 5 év és idősb nyeretlen lónak 3 kg. engedve. Egy 1300 koronát meghaladó értékű, vagy több kisebb akadályverseny nyertője 3 kg.-mal; több 1300 koronát meghaladó értékű vagy egy 1800 koronát meghaladó akadályverseny nyertője 6 kg.-mal több. Beiratási-díj 2 kor., további 20 kor. az indulóktól.

III. **Bihari gátverseny.** 1000 kor.; adva Biharvármegye által; ebből 800 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak. Távolság kb. 2400 m. Futhat minden agarászegyleti tag tulajdonában levő Biharvármegye területén ellett és nevelt 3 éves és idősb félvér, mely 900 koronát meghaladó értékű gát-, vagy akadályversenyben mint első, második, vagy harmadik helyezve nem volt. Teher: 3 év 67 kg., 4 év 76 kg., 5 év és idősb 78 kg. Gátverseny nyertője 5 kg.-mal több. Beiratási-díj 15 kor., további 15 kor. az indulóktól.

IV. **Iklódi gátverseny.** 1000 kor.; adja a m. kir. Földművelésügyi miniszter ur, ebből 800 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak. Távolság kb. 2800 m. Futhat minden 3 éves és idősb belföldi félvér, mely 1300 koronánál nagyobb értékű gát-, vagy akadályversenyben, mint első, második, vagy harmadik helyezve nem volt. Teher: 3 év 67 kg., 4 év 76 kg., 5 év és idősb 78 kg., 4 év és idősb nyeretlen lónak 3 kg. engedve. 800 koronát meghaladó értékű verseny nyertője 3 kg.-mal több. Beiratási-díj 15 kor. további 15 kor. az indulóktól.

V. **Vigasz-verseny.** 1000 kor. egyleti-díj, ebből 700 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Futhat minden ló, mely az 1903. évi nagyvárad meeting valamelyik futamában indult, de nem nyert. Távolság kb. 1400 m. Teher: 3 év 70 kg., 4 év és idősb 74 kg. Nevezési kötelezettséggel jár ezen verseny szám minden lóra, mely az első napi I., II., III., IV., V., VI. és második napi I., II., III., IV. versenyek valamelyikében nevezetett. Beiratási-díj 10 kor., további 10 kor. az indulóktól.

VI. **Mezei gazdák versenye.** 200 korona egyleti díj. Ebből 120 kor. az elsőnek, 50 kor. a másodiknak, 30 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 1500 m. Minden biharmegyei vagy n.-várad mezei gazda tulajdonában levő, biharmegyei vagy n.-várad mezei gazda által nevelt ló részére. Mezei gazdák által nyereg nélkül lovagolva. Hat versenyző, vagy nincs verseny. Nevezés az oszlopnál.

VII. **Báró Mannsberg Ernő emlékvverseny.** Handicap. Kettős fogatok. Díj 1000 korona, ebből 700 korona az elsőnek, 200 korona a másodiknak, 100 korona a harmadiknak. Távolság 3750 méter. (Pálya háromszor körül). Maximális különbözet 425 méter. Az első napi versenyre nevezett minden fogat e versenyre is bejelentettnek tekintetik s 10 korona bejelentési pénzt fizet, mely a teher megállapítás elfogadása esetén 50 koronára egészített ki. Pályázhat minden fogat, mely az első napi versenyben végig részt vett, ugyanazon kocsi-val és kocsissal. Teher megállapítás szept. 19-án este 8 órakor a biharmegyei Nemzeti Kaszinó helyiségében, annak elfogadása szept. 20-án délelőtt 9 óráig a versenytitkárságnál írásban bejelentendő.

Általános megjegyzések.

1. Az akadály-, gát- és sikversenyekre a Magyar Lovar-egylet és Jockey-Club für Oesterreich versenyszabályai mérvadók.

2. Minden urlovas, ki sem gát-, sem sik-, sem akadályversenyt nem nyert, 5 kg., ki legalább 3 versenyt nem nyert, minden versenyben 3 kg. engedményben részesül.

3. Belföldi félvér ló, minden ugy sik-, gát- vagy akadályversenyben 5 kg. engedményben részesül, mindaddig, míg 3 versenyt nem nyert. Ezen kedvezmény nem vonatkozik a kizárólag félvéreknek kiirt versenyekre.

4. Sikversenyben a kanczák és herélték 1 és fél kgr. súlyengedményben részesülnek.

5. Három nevezés vagy nincs verseny.

6. Walkover esetén a díjnak fele adatik ki.

7. Lovagolni csak színekben, vagy egyenruhában szalaggal lehet.

8. Nevezéseknél a súly- és versenyszínek, valamint az egyenruha szalagszíne határozottan megjelölendők.

9. Minden induló ló 10 korona gyeppénzt és minden indulásért 5 kor. start pénzt fizet.

10. Minden pénzdíjból a versenypénztár javára 5% levonatik.

11. Minden versenyben a mezei gazdák versenyének kivételével csak egyleti tagok lovai indulhatnak.

12. A beiratási-díjak legkésőbb az illető versenyre való kimázsláskor a versenytitkárnál lefizetendők.

13. Az összes versenyeken a mezei gazdák versenyének kivételével csak urlovasok vehetnek részt. Versenyszínek használata a Svengali versenyénél, valamint a Bihari gátversenyénél nem kötelező.

14. Nevezési zárnapp 1903 szeptember 9-én este 8 óra.

15. Nevezni lehet Weingärtner Andor egyleti titkárnál Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 4.

TAVIRATOK.

Tedeum az új pápáért.

Róma, aug. 5. A biboros-helytartó intézkedett, hogy augusztus 6-án valamennyi templomban az új pápa megválasztása alkalmából hálaadó Tedeumot tartsanak. A Popolo Romano hire szerint X. Pius pápa egyelőre Rampolla államtitkár lakásába vonul. (M. T. I.)

Róma, augusztus 5. (Saj. tud. távir.) X. Pius pápa világszerte forgalomba került arczképei 10 évesek. A pápa sokkal öregebb.

Róma, aug. 5. (Saját tud. távir.) A pápa koronázásáról két verzió kering. Egyik szerint már a jövő vasárnap megkoronázzák X. Piust, míg elterjedt hír az is, hogy csak december 8-án lesz a pápakoronázás.

Róma, augusztus 5. (Saj. tud. távir.) A conclévában állítólag egyik osztrák biboros tiltakozott Rampolla megválasztása ellen, mire Rampolla kijelentette, hogy nagyon boldognak érzi magát, ha nem esik reá a választás, de az ellen tiltakozik, hogy egy világi hatalom irányítsa a szent collegium akaratát.

Róma, aug. 5. (Saj. tud. távir.) X. Pius pápa a Vatikán régi hivatalnokait ünnepiesen mind megerősítette hivatalában.

Dienes elfogatása.

Bécs, augusztus 5. (Saját tud. távir.) A magyar kormány kívánságára a külügyminiszterium utasította az összes külföldi konzulátusokat, hogy Dienes elfogatása és kiadatása iránt intézkedjenek.

A miniszterelnök a királynál.

Bécs, augusztus 5. (Saját tud. távir.) Khuen-Héderváry Ischlbe utazott, hogy a Koronának a politikai helyzetről referáljon.

A bileki flukért.

Komárom, aug. 5. (Saj. tud. távir.) Komárom megye közgyűlése Sárközi főispán elnökletével a bileki katasztrófát mély megdöbbenéssel vette tudomásul s elhatározta, hogy feliratilag fogja kérni az eset szigorú megvizsgálását és megtorlását.

Ocsolinszky kémkedése.

Bécs, augusztus 5. Ma kezdődött a tárgyalás a nyilvánosság kizárásával dr. Ocsolinszky Broniszlav volt lemergi pénzügyi biztos ellen, ki a kémkedésre való csábítás kísérletével van vádolva. Ocsolinszky állítólag nevének rokonaihoz azzal a kérelemmel fordult, hogy tárgyaljanak egy külföldi hatalom bécsi képviselőjével egy forgalmi szabályzat ügyében, mely a vasuti forgalmat mozgósítás esetén szabályozza.

A Humbert-ügy.

Páris, augusztus 5. Az igazságügyi palotában újból az a hír terjedt el, hogy a Humbert-pör elnapolása Humbertné betegsége folytán nem lehetetlen. Az esküdt-bíróság intézkedett, hogy a tárgyaláson három orvos legyen jelen, akik a vádlotton szükség esetén segíthessenek. Miután az orvosok kijelentették, hogy Humbertné állapota nem enged, hogy a körülbelül nyolcz napig tartó tárgyaláson a vádlottak padján üljön, karoszkét állítottak rendelkezésére.

Aranymisés püspök.

Ischl, aug. 5. Ma ünnepelte az ischli plébánia-templomban dr. Mayer Lőrincz püspök udvari lelkész papságának 50 éves fordulóját. (M. T. I.)

Merénylethír Madridban.

Madrid, augusztus 5. Itt az a hír terjedt el, hogy a király ellen merényletet követtek el. Ez a hír, valamint a király állítólagos megbetegedéséről szóló jelentés alaptalan. (M. T. I.)

Ujabb merényletek a Balkánon.

Páris, augusztus 4. A Havas-ügynökség egy Szalonikiból érkezett jelentése megerősíti azt a hírt, hogy múlt éjjel Eksizi állomáson a felkelők dinamittal tönkretették a vasuti kitérőket, Banice állomáson felgyújtottak egy házat, a sínek felcsúszták, a táviróhuzalokat pedig elvágták. Számos bandának újból való felbukkanását is jelentik. (M. T. I.)

Zavargó munkások.

Lorient, augusztus 4. Morbiszn-megyében a bennholti sztrájkolók egyikének három hónapra való elítélését következtében tegnap a törvényszék épülete előtt nagy néptömeg gyűlt össze, közöttük sok fegyvergyári munkás, akik a bírakat és csendőröket szidalmazták, forradalmi dalokat énekeltek és nagyszámú ablaktáblát bezúztak. A tömeg kétszer felakarta feszíteni a törvényszéki épület kapuját. Csak esti 10 órakor sikerült a lovasságnak és tüz-

zérsgnek a tömeg szétesztatása, ami lehetővé tette a brók hazatérését. A zavargások azonban egész éjjel tartottak.

Török-bolgár csatározások.

Konstantinápoly, aug. 5. A porta adatai szerint 16 új banda bukkant fel a monasztiri és üszkübi vilajetekben. Több helyen összeütközés történt a bandákkal. A porta ma erre vonatkozólag részletes közlést intézett az osztrák-magyar és orosz nagykövetségekhez.

Konstantinápoly, aug. 5. Ma a Jildizben rendkívüli minisztertanács és katonai tanácskozás volt. A porta Omer Rusdi basa hadtestének egy részét a két vilajetbe rendelte. A bolgár exarkát ma a minisztertanács közben a Jildizbe hívták, hol a nagyvezír felszólította, hogy a bizottságtól félrevezetett népességre olyan irányban hasson, hogy az tegye le a fegyvert, mert különben erőlyesen kellene azt levérni, a mi alatt ártatlanok is szenvednének. Az exarka válaszában utalt arra, hogy milyen nehéz a fegyver alatt állóknak befolyásolása. (M. T. I.)

Kinai ujságírók baja.

Peking, aug. 5. A kínai hatóságok azon kérelemmel fordultak a külföldi követekhez, hogy szolgáltassák ki a sanghaji idegen telepen a Supas nevű kínai lapnak letartóztatott szerkesztőjét. Ezen szerkesztők ellen, akiket a kínai kormány lázító tartalmu iratok közzétételével vádol, július 10-én megkezdtek a sanghaji egyes bíróság előtt a tárgyalást és ketten beismerették, hogy bűnösök, mert azt hitték, hogy ez a törvényszék fogja őket elítélni és az idegen telepen mint az elkövetés helyén fogják őket megbüntetni. (M. T. I.)

REGÉNY CSARNOK.

Sorsjáték.

Regény.

Irtá: Stella (Szöke Berta) 47.

— Elég kérem, csupán arra vagyok kíváncsi, közölhető-e ebben az alakjában, vagy át kell-e dolgoznom?

— Dehogyan kell, elbirja ez a nyomdafestéket ugy is. Még a héten közölni fogom s azonnal megindítom a tiszteletpéldányt.

— És a tiszteletdíjat is természetesen.

— Ni-ni milyen követelő lett egyszerre, pár percczel előbb még az iránt volt kétségben, vajjon közölhető-e s most már tiszteletdíjat is kíván.

— Ha egyszer használhatják, miért ne fizessék is meg?

— Nézze, igen szívesen tennék, de nem vagyunk abban a helyzetben, a bevételek ilyen kis vállalatnál, hol a közönség közönyével kell küzdenünk, nem sokkal haladják meg a kiadásokat, ezek pedig...

— Ne vegye olyan komolyan szavaimat — vágott közbe Márta — nem szösz szerint gondoltam. Örülök, hogy elfogadta, nem hogy...

— Miért? Maga ebben olyan ügyességről tett tanúságot, amit nem tudok eléggé csodálni. Szívesen sorolom munkatársaink közé s büszke vagyok, amiért nekem jutott a szerencse magát feltalálni. Irjon csak minél többet s keresen fel bennünket minél gyakrabban.

A háziur hazaérkezett s Turóczy nem foglalkozhatott tovább vele. Márta magához vette a gyermekeket s szobájába ment. A kis lányok tanuláshoz fogtak, ő meg kézimunkához kezdett, de bizony nem haladt

semmire, nem tudott ő most dolgozni, olyan boldognak érezte magát, mint még soha. Tehát mégis jól sejtett, csak ki kellett szabadulni abból a szűk körből, melynek levegője csaknem megfojtotta, hogy valami váljék belőle. Hálásan emelte tekintetét a magasba. Ha apja itt lehetett volna, hogy előtt kiönthetné azt a boldogságtól túlaradt szívet! Papírt, tintát fogott s egyik lapot a másik után írta tele, hadd tudja meg apja, hogy az az álom, amit bukása okául róttak fel, amiről olyan keserves önmegtágadás árán kellett a kényszerítő körülmények befolyása alatt lemondania, leányánál valóra vált. Mikor a levelet bevégezte, megkönnyebbült:

A gyermekek elvégezték dolgaikat, kérték, meséljen nekik. Múskor a kérés teljesítése olyan nehezebbre esett, ma azonban szívesen teljesítette azt. Maga is csodálkozott, honnan veszi azt a sok szép mesét, amivel a gyermekek nem tudtak eltelni. Vacsora után a vendég kedvéért a szokottnál tovább maradtak együtt, mikor búcsuzáskor kezét nyújtotta Turóczyinak, az megfenyegette őt:

— Aztán nehogy megint karikatúrát csináljon belőlem!

— Csak tudnék, szívesen megtenném — felelt a lány.

Sokáig nem tudott ez este elaludni, a mai kis epizód korszakot alkotó volt életében. Újra és újra maga elé idézte annak minden legkisebb mozzanatát. Turóczy azon szavai, hogy irjon minél többet és keresse fel a lapját minél gyakrabban, folyton fülébe csengett. Irjak, irjak — tört ki — de mit? miből? mikor egyetlen eszmém, egyetlen gondolatom nincs!

X.

Az idő rohamosan haladt, Márta észre sem vette, hogy immár nyolcz hónapot töltött Szepes-Völgyön. Eleinte azt hitte, nem lesz képes kiállni ezt az egyhangúságot, de lassanként csak beletörődött, dolgozott folyton és sokat s így eszébe sem jutott, hogy egy kis szórakozás, mulatság, elkélne néha napján. Sztan-kóék ugyan elég gyakran látogatták a szomszéd birtokosokat s ilyenkor persze a kisasszonyt sem hagyták otthon, de ez végre sem nyújtott valami nagyszórakozást, asszonyokkal házas urakkal volt együtt, akik vagy a természetéről hízlalásról szóló tudósításokkal, vagy a sonkapácsolás, zsirolvasztás reformjaival mulattatták. Gyakran elhatározta, hogy otthon marad, de főnöknője nem akarta ezt megengedni. Csak nehezen adta meg magát sorsának, később azonban tanulmányokat tett. És megfigyelései alapján nem egy ügyes dolgozatot küldött a Felső-Magyarországi Szépirodalmi Közölnyének és a közönség nagy érdeklődést tanúsított az incognitó alatt rejtőzködő szerző iránt. A «Czipra» nevet az utóbbi időben igen sokat emlegették. Most már volt tárgya elég, alig győzte a sok anyagot feldolgozni. Laposi egy-egy novella megjelenésekor soha sem késett szigorú, csaknem éles bírálatával elrontani örömet, mit a nagy többség tetszése neki okozott. És Márta szinte gyűlölte a fiatal embert, kitől csak gáncsolást hall. Hányszor eltöklélte, hogy na most végét szakítja e kínos baráti viszonynak, de mindig csak a szándéknál maradt. A kivitelig sohse jutott, nem bírt elég erélyvel hozzá.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktözsde

	Budapest, aug. 5.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamuranyi	488.—
Magyar jelzalog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, aug. 5.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. aug. 5-én.

Magyar aranyjárdék 4	120.20
Magyar koronajárdék	90.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2 %	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2 %	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4 %	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.—
Oszták járadék papirban	100.25
Oszták járadék papirban	100.50
Oszták járadék aranyban	121.—
Oszták korona járadék	100.75
Oszták államsorsjegyek	154.75
Oszták magyar bank részvény	15.90
Magyar hitelbankrészvény	780.—
Oszták hitelintézet részvény	669.—
Páti vísta	95.17
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.04
Németbirodalmi márka	117.85
Londoni vísta	289.27
20 márkás arany	28.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetés.

**A Nagyváradi Hitelbank
takaré- és segélyszövetkezet**

működését megkezdette.
Tagok ez évi október 1-ig — mulasztási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.
A befizetések hétköznapokon egész napon át, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyváradi Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor Samu-ház.)

859.

Az igazgatóság.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhívjuk

**tűz és betörés mentes
letéti pénztárunkra,**

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kívánók rendelkezésére.

**Nagyváradi Takarékpénztár,
részvénytársaság.**

839

**Az Uri-utca 23. számú
két ház**

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

867.

**Uj zálogkölcson intézet
Nagyváradon.**

**A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Nagyváradon, Bémer-tér
(Magyar Király kávéház mellett)
uj zálogkölcson intézetet**

nyitott.

Mindennemű értékpapírokra, ékszerekre, árukra, iparcikkre és ruhaneműekre a legkisebbösszegtől a legmagasabb összegig szolid feltételek mellett kölcsönt nyújt.

Visszafizetéseket a legkisebb résztörlesztés mellett elfogad, valamint vidéki megbízásokat pontosan elintézi.

Vesz és elad mindenféle értékpapírokat. Bevált szelvényeket, kisorsolt sorsjegyeket és külföldi pénznemeket.

Uj zálogkölcson intézet Nagyváradon.

Uj zálogkölcson intézet Nagyváradon.

TELEFON 194.

TELEFON 194.

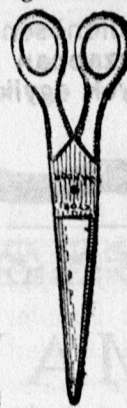
GYŐRI SÁNDOR

**gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő
műhelye,
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.**

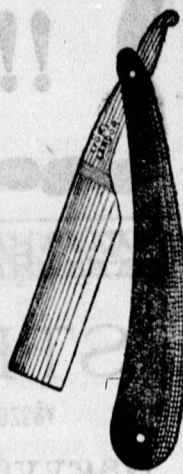
Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

**gázerőre berendezett
mű- és homoru köszörülő műhelyemet**

Kert-utca 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemű kések tükrőfnyesre pallérozása valamint késműves munkák előállítása, a leglekiismeretesebb kidolgozás és árszámítás tekintetében a legolcsóbban állítatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utcai házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevében szedik össze köszörülni azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

Gazdák figyelmébe!

Tavotta-kenőcs, gépolaj és olive-olaj, restuticio fluid, szerszám zsir és szerszám lakk, padló-fénymáz.

Mindennemű gazdasági és házi cikkek. Mindennemű ásvány- és gyógyvizek.

Világhírű vásártelki mór só.

Francia és magyar pezsgők; különleges csemege-borokon kívül ajánlom saját termésű boromat literenként 60 fillér, 50 literen felül 44 fillér.

Naponta friss gyümölcs.

Kugler Gerbeaud összes gyártmányainak egyedüli raktára.

**Kádár János,
Bémer-tér.**

862

**Az „Amerikai áruház”
olcsó árakban utólérhetetlen.**

A közlő iskola idényre, bármely intézet előírása szerint az összes leány és fiu fehérneműek, továbbá a leánykák részére szükséges színes ruhák beszerezhetők.

Ugyszint minden rőfös és rövidárukban teljes nagy választék, divatos szép áruk.

Tisztelettel:

241

Telefon-szám: 372.

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

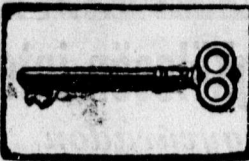
Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulcs“

Jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!!! **Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.** !!!

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműek és szőnyegraktára,
Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz., kishidő.

Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Szülők figyelmébe!

A közeli iskola évre *fiu és leány intézeti és külön fehérneműek mérték* szerinti gyors és jutányos elkészítését elvállalja

STROHMAYER PÁL

(vászon és fehérnemű cég)

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám, kishidő.

Ugyanott paplan és matrác.

Menyasszonyi kelengyék.

352

A várad-velencei volt Weinberger féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 807.

812

A

„Nagyvárad hitelbank részvénytársaság“ működését Kossuth Lajos-utca 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre :

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és áru-készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt érték-papírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI

SZABÓKELLÉKEK

és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Keztyügyáriraktár!

1 pár női glacé —.70, —.85, 1.— frt.
1 pár női szarvasbőr, mosó —.75, 1.10 frt.

Czérna és selyem keztyük, valamint férfi és női svéd, kecskebőr stb. keztyük állandóan nagy választékban.

Keztyük tisztítása páronként 12 kr.

Férfi divatcikkek. — Rövidáruk és szabókellékek.

————— SZABOTT ÁRAK! —————

Legelőnyösebben beszerezhető

orvosi, sebészeti és betegápolási kötszerek,

különféle **gummiáruk,**

sérvkötők, has- és köldökkötők, jég-tömlők, mankó és bothüvelyek, fecskendők, tejszivók stb. 140

Valódi francia és angol különlegességek raktára!

TELEFON 488.

TELEFON 488.